

**РІВНЕНСЬКИЙ МІСЬКИЙ ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ
УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ МЕТОДИЧНИЙ ВІДДІЛ
НВК ШКОЛА-ЛІЦЕЙ №19**

**Робочий зошит з фізики
для учня 7 класу з теми
«Світлові явища»**

**Романчук К.Г.
учитель фізики,
спеціаліст I категорії**

м. Рівне-2012

Романчук К.Г.

Робочий зошит з фізики для учня 7 класу з теми «Світлові явища». НВК школа-ліцей №19. Рівне, 2012. – 40 с.

В методичній розробці запропоновано оригінальний виклад матеріалу з теми «Світлові явища» з курсу фізики для 7 класу середньої школи I-III ступенів з метою його кращого опрацювання і засвоєння учнями.

Методична розробка може бути корисною для вчителів фізики закладів середньої освіти, учнів 7 класу середньої школи I-III ступенів, котрі вивчають тему «Світлові явища», для старшокласників, котрі готуються до випускних екзаменів та зовнішнього незалежного оцінювання.

Рецензенти:

Хомич В.С., учитель фізики, вчитель-методист

Баранова Т.П., учитель фізики, заступник директора з навчально-виховної роботи НВК школи-ліцею №19, старший вчитель

Стефанишин Д.В., проф., д. т. н., пров. наук. співробітник Інституту телекомунікацій і глобального інформаційного простору НАН України

Комп'ютерний набір та комп'ютерна верстка: **Романчук К.Г.**, учитель фізики, спеціаліст 1 категорії

ПЛАН

	Стор.
Вступ	6
1. Оптичні явища в природі. Джерела і приймачі світла	7
2. Прямолінійне поширення світла. Сонячне і місячне затемнення	10
3. Фотометрія. Сила світла і освітленість	13
4. Відбивання світла. Закони відбивання	16
5. Плоске дзеркало. Дзеркальне і розсіяне відбивання	19
6. Заломлення світла	22
7. Повне відбивання	25
8. Дисперсія світла. Спектральний склад світла	28
9. Лінзи. Оптична сила і фокусна відстань лінзи	31
10. Побудова зображень, що дає тонка лінза	34
11. Око. Вади зору. Окуляри. Оптичні прилади	37
Список використаних джерел	40

ВСТУП

Світло є найважливішим фактором існування життя на Землі. Але його ще й людина намагається використовувати у різних сферах своєї діяльності. Тому вивчати світло почали ще наші предки в сиву давнину. Світлові явища з особливою зацікавленістю досліджували такі всесвітньовідомі вчені, як Аристотель, Галілео Галілей, Ісаак Ньютон, Джеймс Максвелл, Альберт Ейнштейн.

З п'яти органів відчуття найбільше інформації про довкілля дає нам зір. Однак бачити навколишній світ ми можемо тільки тому, що існує світло. Як відбуваються і якими законами описуються світлові явища? Відповіддю на це питання і буде дана розробка уроків у вигляді робочого зошита учня, підготовлена для кращого розуміння, сприйняття та засвоєння даного матеріалу.

В методичній розробці подаються короткі конспекти уроків, завдання для самостійної роботи, розглядаються нові рубрики такі як «Про що хотілося б запитати вчителя» і «Твої роздуми та зауваження», за допомогою яких діти спонукаються до творчого і креативного мислення. Матеріали уроків ілюстровані багатьма фотографіями, малюнками та схемами, що дає змогу дітям глибше зрозуміти природу світлових явищ.

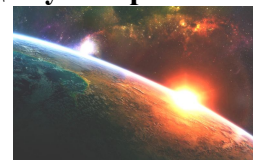
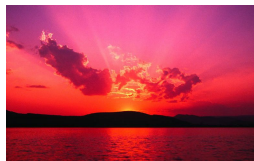
ОПТИЧНІ ЯВИЩА В ПРИРОДІ. ДЖЕРЕЛА І ПРИЙМАЧІ СВІТЛА

Твій короткий конспект

Спробуй дати відповідь

Оптичні явища – явища, пов’язані зі світлом

Які оптичні явища тут зображені?

Полярне сяйво

Міраж

Захід Сонця

.....

.....

Джерела світла – фізичні тіла і явища, що випромінюють світло.

Чи є джерелами світла

Місяць?

Гало?

Сонце

Маяк

Магма

.....

.....

Джерела світла розрізняються:

1) за походженням:

2) за температурою:

природні

штучні

теплові

люмінесцентні

Веселка

Ялинка

Багаття

Медуза

3) за розміром джерела та відстанню від нього

точкові

протяжні

Це може бути цікаво

Точковим, називають таке джерело світла, розмірами якого можна за даних умов знехтувати.

Поняття *точкового джерела* світла вчені ввели в фізику для полегшення пояснення світлових явищ і розв’язування задач.

В природі точкових джерел світла не існує, тому що будь-яке джерело світла має розміри. Отже точкове джерело світла – це наукова абстракція.

За якої умови джерело світла можна вважати точковим?

Це залежить від того, де знаходяться *приймачі світла* – тіла в яких під дією світла відбуваються якісь зміни.

Джерело світла можна вважати точковим, якщо його розміри виявляються набагато меншими за відстань між ним і приймачем світла.

Твій короткий конспект

Приймачі світла розрізняють на:

Обґрунтуй відповідь самостійно

Сонце – це .....

Свічка – це .....

Блискавка – це .....

Лампа – це .....

Світлячок – це .....

Екран телевізора – це .....

.....

Розв’яжемо разом

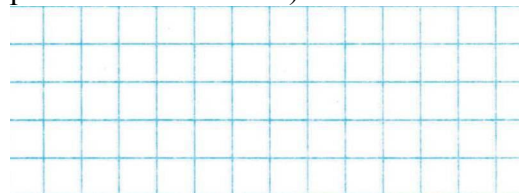
1. У яких випадках Сонце можна вважати точковим джерелом світла?

а) спостереження сходу Сонця;

б) вимірювання висоти Сонця над горизонтом;

в) спостереження Сонця з планети, що обертається навколо найближчої до нас зірки.

2. За який приблизно час світло проходить відстань від Сонця до Землі, що дорівнює 150 млн. км? (Швидкість світла у вакуумі приблизно дорівнює 300 тис. км/с).

Спробуй дати відповідь

Які приймачі світла тут зображені?

природні

(очі живих істот, шкіра людини і тварин, листя рослин, вода в озері...)

Зелене листя

Вода в озері

Сонячна батарея

штучні

(фотоплівка, фотоелементи, сонячні батареї, телескопи, фотоапарати, відеокамери..)

Відеокамера

Обґрунтуй відповідь самостійно

Сонце – це .....

Земля – це .....

Контрольні запитання. Закріплюємо свої знання.

1. Які джерела світла ти знаєш? Дай їм характеристику .....

2. Які приймачі світла ти знаєш? Які з них використовуєш? .....

Про що хотілося б запитати вчителя?

Grid area for writing answers to the question about what to ask the teacher.

Твої роздуми та зауваження

Grid area for writing thoughts and observations.

Домашнє завдання

Опрацюємо §17 за підручником «Фізика 7» Ф.Я. Божинова, М.М. Кірюхіна, О.О. Кірюхіної, стор. 114-118. Виконуємо вправи 2, 3 стор. 118-119.

Grid area for writing homework assignments.